ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2024

Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών

National Coordinating Body for the Prevention and Combating of Violence Against Women

ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....2

Χαιρετισμός Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.....4

Χαιρετισμός Προέδρου Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 7

Εισαγωγή.....11

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) 12

Θεσμικό Πλαίσιο 16

Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών – Ποιοι είμαστε.....22

Αρμοδιότητες Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 25

Δράσεις Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών από τον Ιανουάριο 2024 μέχρι τον Δεκέμβριο 2024 28

Α. Προώθηση δημιουργίας Ενιαίου Αρχείου για τα Στατιστικά Στοιχεία Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας 28

Β. Προώθηση λειτουργίας πανευρωπαϊκής τηλεφωνικής γραμμής στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας σε εθνικό επίπεδο. 30

Γ. Καταρτισμός Σχεδίου Χορηγιών για επιχορήγηση προγραμμάτων και δράσεων στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας 31

Δ. Εκπαιδεύσεις Λειτουργών Υγείας πρώτης Γραμμής που ασχολούνται με το χειρισμό υποθέσεων έμφυλης βίας. 35

Ε. Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για όλες τις μορφές Βίας κατά των Γυναικών που Περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης 38

ΣΤ. Ενημερωτική εκστρατεία για την έμφυλη βία που διοργανώθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως / Εθνικό Συντονιστικό Φορέα και το Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας στο πλαίσιο των 16ήμερων εκδηλώσεων κατά της έμφυλης βίας (25 Νοεμβρίου 2024-10 Δεκεμβρίου 2024) 40

Ζ. Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας της Οικογένειας της Ελληνικής Δημοκρατίας, γύρω από τα θέματα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας 42

Η. Εξαγγελία της λειτουργίας της εφαρμογής «ΕΛΠΙΣ».....44

Θ. Παροχή Δωρεάν νομικής αρωγής στα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας ανεξαρτήτως κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων.....46

Ι. Στήριξη Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων για συμμετοχή τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα 49

ΙΑ. Εκπόνηση έρευνας σχετικά με την έκταση, το είδος, τις μορφές και τις επιπτώσεις όλων των μορφών έμφυλης βίας που πλήττουν ευάλωτες ομάδες γυναικών που φιλοξενούνται σε χώρους υποδοχής φιλοξενίας αιτητών/τριων ασύλου, μεταναστών/τριών και προσφύγων/ισσών.....51

ΙΒ. Νομοθετικές Πρωτοβουλίες.....52

ΙΓ. Συμμετοχή εκπροσώπου του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα στη 2η Συνάντηση των Εθνικών Συντονιστικών Φορέων για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών του Συμβουλίου της Ευρώπης – Liechtenstein, 29/04/2024.....53

ΙΔ. Άλλες δράσεις Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 55

Χαιρετισμός Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση, ως Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, προλογίζω για δεύτερη συνεχή χρονιά την Έκθεση Πεπραγμένων του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, η οποία καλύπτει τη χρονική περίοδο από τον Ιανουάριο του 2024, μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2024.

Βασικός Πυλώνας της κυβερνητικής πολιτικής και ύψιστη προτεραιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως είναι το ζήτημα της πρόληψης και της αποτελεσματικής καταπολέμησης της έμφυλης βίας. Η βία κατά των γυναικών και κοριτσιών αποτελεί ίσως το σοβαρότερο εμπόδιο στις προσπάθειες για επίτευξη της ισότητας των φύλων και κατ' επέκταση ανάπτυξης, προόδου και ευημερίας.

Στο πλαίσιο των προσπαθειών που καταβάλλονται για την αντιμετώπιση του φαινομένου, έχουν προωθηθεί και ψηφιστεί, την τελευταία πενταετία, σημαντικές νομοθεσίες - για καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, του σεξισμού και της παρενόχλησης και παρενοχλητικής παρακολούθησης. Στη βάση αυτών, έγινε κατορθωτό να αναπτυχθεί ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας, καθιστώντας το, επαρκή νομική βάση για την ανάπτυξη πολιτικών και τον σχεδιασμό περαιτέρω δράσεων.

Συνεπικουρία των νομοθετικών ρυθμίσεων, είναι αναμφίβολα, και η δημιουργία και λειτουργία του πολυθεματικού Σπιτιού της Γυναίκας, η σύσταση στην Αστυνομία ειδικών Κλιμακίων για διαχείριση των υποθέσεων

ενδοοικογενειακής βίας, η αναθεώρηση των Πρωτοκόλλων που εφαρμόζει η Αστυνομία κατά το χειρισμό υποθέσεων σεξουαλικής βίας και βιασμού, ενώ, προωθείται και η πλήρης λειτουργία της εφαρμογής ELPIS (κουμπί πανικού), η οποία τέθηκε σε πιλοτική εφαρμογή το τελευταίο τρίμηνο του 2024.

Συνεργός και συμπαραστάτιδα, στις διεργασίες και τις ενέργειες που σχεδιάζονται και προωθούνται, αποτελεί ομολογουμένως η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), η οποία κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία τον Νοέμβριο του 2017 και βάσει των διατάξεων του κυρωτικού νόμου, τέθηκε σε εφαρμογή τον Μάρτιο του 2018. Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, έδωσε ώθηση στις νομοθετικές αλλαγές που επιτελούνταν, ενώ ενίσχυσε σημαντικά τις προσπάθειες που καταβάλλονται από τους αρμόδιους φορείς και τις υπηρεσίες για προστασία των θυμάτων, παράλληλα με τις δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για πρόληψη του φαινομένου.

Η κύρωση της αναφερόμενης Σύμβασης, υπήρξε και το εφαλτήριο για την ψήφιση του νόμου «ο Περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021» («Ν.115(Ι)2021»). Ο νόμος ψηφίστηκε προς θωράκιση του ήδη υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου, την ενίσχυση της κύρωσης της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, καθώς η βία που βασίζεται στο φύλο είναι πλέον αναγνωρίσιμη, καθώς οι γυναίκες και τα κορίτσια είναι εκτεθειμένα σε μεγαλύτερο κίνδυνο βίας βάσει του φύλου σε σχέση με τους άνδρες και τα αγόρια, λόγω των στερεοτύπων, των αντιλήψεων και των συμπεριφορών που επιτρέπουν, ενθαρρύνουν και ανέχονται την αναπαραγωγή και διαιώνιση της έμφυλης βίας.

Η σύσταση του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, προβλέφθηκε με το άρθρο 39 του προαναφερθέντος νόμου και εντός της σφαίρας των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων είναι και ο σχεδιασμός και υλοποίηση στρατηγικών και μέτρων προς συμμόρφωση και πλήρη εναρμόνιση με τη σημαντική διεθνή Συνθήκη της

Κωνσταντινούπολης. Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας, ο οποίος λειτουργεί κάτω από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, έχει να επιδείξει ένα συστηματικό και συνεπές έργο που άπτεται των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων του. Προωθεί, μεταξύ άλλων, σε συστηματική βάση προγράμματα περαιτέρω επιμόρφωσης των επαγγελματιών πρώτης γραμμής, την εκπόνηση ερευνών σε παγκύπρια βάση, καθώς επίσης και τη δημιουργία αποτελεσματικού μηχανισμού συλλογής στατιστικών στοιχείων γύρω από το πρόβλημα της βίας.

Βεβαίως, παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει, χρειάζεται να εστιάσουμε ακόμη περισσότερο στην πρόληψη, στην ανάπτυξη και ενίσχυση της διεπαγγελματικής συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ όλων των συναρμόδιων κρατικών φορέων και υπηρεσιών, να εγκαθιδρύσουμε μηχανισμούς συλλογής δεδομένων για την έμφυλη βία, να κτυπήσουμε βαθιά στη ρίζα τους παρωχημένα κοινωνικά στερεότυπα και προκαταλήψεις και να ενισχύουμε το πλέγμα προστασίας των πιο ευάλωτων ομάδων γυναικών.

Ως Κυβέρνηση αναγνωρίζουμε ότι καμία πολιτική, νομοθετική ή διοικητική προσπάθεια για αποτελεσματική αντιμετώπιση της έμφυλης βίας δεν μπορεί να ευοδωθεί, εκτός εάν επιτευχθούν βαθιές και ουσιαστικές τομές, οι οποίες θα εδράζονται στην καλλιέργεια μηδενικής ανοχής απέναντι σε τέτοια φαινόμενα, καθώς και στην εμπέδωση κουλτούρας ισότητας, συμπερίληψης και αδιαπραγμάτευτου σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σας διαβεβαιώνω ότι θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε με μοναδικό γνώμονα την προστασία των θυμάτων βίας και την πλήρη διαφύλαξη των δικαιωμάτων τους, την πάταξη της ατιμωρησίας των δραστών βίας και την εξάλειψη του στιγματισμού, της ντροπής και της σιωπής που συνοδεύουν κατά κανόνα τα φαινόμενα βίας και κακοποίησης.

Μάριος Χαρτσιώτης
Υπουργός Δικαιοσύνης
και Δημοσίας Τάξεως

Χαιρετισμός Προέδρου Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών

Είναι με ιδιαίτερη χαρά που σας παρουσιάζω την 2η Έκθεση Πεπραγμένων του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση κατά των Γυναικών. Οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν εντός του 2024, από το Φορέα, πάντα σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς και τους συνεργάτες μας, ήταν ποικίλες και ουσιαστικές. Οι ενέργειες όλων μας εδράζονται στο ειλικρινές ενδιαφέρον για περιορισμό του παγκόσμιου φαινομένου της βίας κατά των γυναικών, το οποίο επιφέρει ολέθριες συνέπειες, όχι μόνο στις γυναίκες και στα κορίτσια θύματα, αλλά σε ολόκληρη την κοινωνία. Είναι αυταπόδεικτο, ότι η έμφυλη βία υπονομεύει θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες και επιτείνει υφιστάμενες ανισότητες και διακρίσεις σε βάρος των γυναικών.

Διανύοντας την τρίτη δεκαετία του 21ου αιώνα, βρισκόμαστε ακόμη αντιμέτωποι με εγκλήματα έμφυλης βίας ως απόρροια των ιστορικά άνισων σχέσεων δύναμης και εξουσίας μεταξύ γυναικών και ανδρών. Το γεγονός αυτό κάνει πιο επιτακτική την ανάγκη για προστασία της γυναίκας, η οποία είναι σε υποδεέστερη σχέση σε σχέση με τον άνδρα ως προς την ασκούμενη βία, βασισμένης στο φύλο. Ένα φαινόμενο, το οποίο παρεμποδίζει και δυσχεραίνει την επίτευξη ισότιμης και συνεκτικής ανάπτυξης και προόδου σε όλους ανεξαιρέτως τους τομείς της ζωής. Η βία σε βάρος των γυναικών καλύπτει ένα ευρύ φάσμα κακοποίησης, το οποίο εκτείνεται από τη σωματική, ψυχολογική, οικονομική, σεξουαλική και διαδικτυακή βία και φτάνει μέχρι και τη γυναικοκτονία.

Για αυτό άλλωστε παραμένουν επίκαιρες, διεθνείς συμβάσεις, οι οποίες προστατεύουν το δικαίωμα των γυναικών να ζουν χωρίς βία, όπως είναι η Σύμβαση για την Εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης σε βάρος των Γυναικών του ΟΗΕ και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή και ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Προς απάλειψη αυτού του φαινομένου, το οποίο επηρεάζει τα θεμέλια της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση κατά των Γυναικών, προχωρεί με στοχευμένες και συντονισμένες ενέργειες με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.

Επιτρέψτε μου στο παρόν σημείο, επιγραμματικά να σημειωθούν, κάποιες εκ των δράσεων του Φορέα, οι οποίες παρουσιάζονται και αναλυτικότερα στη συνέχεια της παρούσας Έκθεσης.

Εντός του 2024, προωθήθηκε ο σχεδιασμός και η υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα οποία απευθύνονταν σε επαγγελματίες υγείας πρώτης γραμμής που έρχονται σε επαφή με θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Στο αμέσως επόμενο διάστημα θα πραγματοποιηθούν εκπαιδεύσεις 90 λειτουργών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με στόχο την έγκαιρη αναγνώριση και τον εντοπισμό θυμάτων βίας και την επιδίωξη παρέμβασης. Επίσης, με το νέο έτος προγραμματίζεται η επιμόρφωση Λειτουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών για όλες τις μορφές βίας κατά των Γυναικών.

Προχωρήσαμε επίσης σε εκπόνηση έρευνας σχετικά με την έκταση, το είδος, τις μορφές και τις επιπτώσεις όλων των μορφής/έμφυλης βίας οι οποίες πλήττουν ευάλωτες ομάδες γυναικών και κοριτσιών που φιλοξενούνται σε χώρους υποδοχής και φιλοξενίας αιτητών/τριών ασύλου, μεταναστών/τριών και προσφύγων/ισσών, τα αποτελέσματα ης οποίας αναμένονται το αμέσως επόμενο διάστημα.

Παράλληλα, μελετήσαμε ως Φορέας, σε συνεργασία με τις πορτογαλικές αρχές, τη δημιουργία Ενιαίου Αρχείου Στατιστικών Στοιχείων Βίας σε παγκύπρια βάση, το οποίο θα διευκολύνει τη χαρτογράφηση του προβλήματος της βίας κατά των γυναικών σε εθνικό επίπεδο.

Το 2024 προωθήθηκε η ψήφιση ειδικού νομοσχεδίου, το οποίο προβλέπει την παροχή ανεξάρτητης συνδρομής και νομικής αρωγής στα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, καθιστώντας τις γυναίκες θύματα βίας ως διακριτές πλέον ομάδες δικαιούχων που χρήζουν ειδικής στήριξης και προστασίας. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να σημειώσω και να χαιρετίσωτη συμβολή της Μονάδας Νομικών Θεμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης στην ετοιμασία του σχετικού νομοσχεδίου.

Σημειώνεται ότι στη βάση Σχεδίου Χορηγιών για Προγράμματα/ Δράσεις στον τομέα Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών για την χρονική περίοδο 2023-2028 έχουν επιχορηγηθεί και υλοποιηθεί προγράμματα και δράσεις που προάγουν τους σκοπούς της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και της Εθνικής Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028 και των εκάστοτε πολιτικών και προτεραιοτήτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στον τομέα της πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών.

Επιπλέον, έχει διεξαχθεί ευρεία διαφωτιστική εκστρατεία με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών γύρω από το πρόβλημα της έμφυλης βίας, σε συνεργασία με το Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων.

Επιπροσθέτως, έχει υπογραφεί Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας της Ελληνικής Δημοκρατίας στους τομείς της πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας κατά των γυναικών.

Οι ενέργειες, οι δράσεις, οι πρωτοβουλίες και οι προσπάθειες του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, δεν είναι μια απλή λίστα πεπραγμένων. Με το ιδιαίτερο βάρος της ευθύνης, αναγνωρίζουμε ότι πίσω από κάθε προσπάθεια είναι ένα θύμα, ή ένα πιθανό θύμα έμφυλης βίας. Με πυξίδα αυτό πορευόμαστε ως Συντονιστικός Φορέας και συνεχίζουμε και θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε με στόχο τον καλύτερο δυνατό συντονισμό, σχεδιασμό, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών έως και την εξάλειψή τους.

Άριστος Τσιάρτας
Πρόεδρος Εθνικού Συντονιστικού Φορέα
για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της
Βίας κατά των Γυναικών

Εισαγωγή

Η προετοιμασία της παρούσας Έκθεσης Πεπραγμένων του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, πέραν της υποχρέωσης που μας ορίζει ο νόμος, αποτελεί αφορμή, όχι μόνο για αναδρομή στα τελεσθέντα κατά το 2024, αλλά μια σημαντική ευκαιρία ενδοσκόπησης και αποκρυστάλλωσης των παραχθέντων, των προκλήσεων, των θεμάτων που μένουν ανοικτά και απαιτούν την συνεχή παρακολούθηση και επίλυσή τους.

Προτού παρατεθούν τα πεπραγμένα, οι δράσεις και οι δραστηριότητες του Φορέα, παρατίθεται ένα μικρό και επιγραμματικό ιστορικό το οποίο οδήγησε στη δημιουργία του Φορέα και καθόρισε το πλαίσιο δράσης του, καθώς και το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δρα και αναλαμβάνει πρωτοβουλίες. Ακολούθως, παρουσιάζεται το πολύπλευρο έργο του Φορέα κατά το 2024, οι πρωτοβουλίες, καθώς και αναφορές για μελλοντικές δράσεις, η υλοποίηση των οποίων έχει ήδη τροχοδρομηθεί.

Οδηγός των δραστηριοτήτων μας, η Εθνική Στρατηγική και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών για τα έτη 2023 – 2028. Έγγραφα πολιτικής, τα οποία καταρτίστηκαν το 2023 και συμπυκνώνουν τους σκοπούς της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ήτοι τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας.

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης)

Η υιοθέτηση του καταστατικού, πια, κειμένου της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, του 2011 αποτελεί την αρχή της πορείας που ακολουθείται μέχρι και σήμερα από τον Εθνικό Συντονιστικό Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών.

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή και ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αναγνωρίζεται ευρέως ως το πρώτο διεθνώς νομικά δεσμευτικό κείμενο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Η Κυπριακή Δημοκρατία, υπέγραψε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης τον Ιούνιο του 2015 και προχώρησε στην κύρωση της το Νοέμβριο του 2017, καθιστώντας την έτσι, ένα από τα 38 από τα 46 συνολικά κράτη- μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, που κύρωσαν την Σύμβαση. Η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου, 2018, αφού προηγήθηκε η ψήφιση του «περί της Σύμβασης Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κυρωτικός) Νόμου του 2017 (Ν. 14(ΙΙΙ)/2017)».

Η Σύμβαση αποτελεί ουσιαστικά μια πρωτοποριακή Συνθήκη, η οποία καταδικάζει απερίφραστα όλες τις μορφές έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, αναγνωρίζοντας ότι η ύπαρξη νόμιμης και πραγματικής ισότητας ανάμεσα στις γυναίκες και τους άνδρες αποτελεί βασικό στοιχείο για την πρόληψη και εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών.

Αναγνωρίζει επίσης, με ιδιαίτερη ανησυχία, ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια εκτίθενται συχνά σε υψηλότερο κίνδυνο βίας με βάση το φύλο απ' ότι οι άνδρες

και προτείνει στα κράτη-μέλη το σχεδιασμό περιεκτικού πλαισίου, πολιτικών και μέτρων για την πρόληψη του φαινομένου, την αποτελεσματική προστασία και στήριξη των θυμάτων και τη δίωξη των δραστών.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης περικλείει μεταξύ άλλων αναφορές σε πράξεις βίας βασισμένες στο φύλο, οι οποίες προκαλούν σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη στις γυναίκες, όπως είναι για παράδειγμα ο βιασμός, η παρενοχλητική παρακολούθηση, η σεξουαλική παρενόχληση και η ενδοοικογενειακή βία. Η Σύμβαση καθορίζει πρότυπα για την πρόληψη, την προστασία, τη δίωξη και την παροχή επαρκών και κατάλληλων υπηρεσιών σε θύματα και άτομα που κινδυνεύουν από έμφυλη βία, συμπεριλαμβανομένων των ανδρών και των αγοριών.

Η υπό αναφορά Σύμβαση εστιάζει στους ακόλουθους 4 βασικούς πυλώνες που αποτελούν και τους ακρογωνιαίους λίθους της σημαντικής αυτής Συνθήκης:

- **Πρόληψη**
- **Προστασία**
- **Δίωξη**
- **Ανάπτυξη ολοκληρωμένων πολιτικών**

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης θεσπίζει, μεταξύ άλλων, μηχανισμό παρακολούθησης, αποτελούμενο από δύο οργανισμούς:

1. Την Ομάδα Ειδικών για τη Δράση κατά της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, γνωστή και ως Επιτροπή GREVIO, η οποία αποτελεί ένα σώμα ανεξάρτητων και αμερόληπτων εμπειρογνωμόνων, διακεκριμένων για την εμπειρία τους στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας των φύλων, της βίας κατά των γυναικών και της προστασίας των θυμάτων βίας. Η Επιτροπή GREVIO συντάσσει και δημοσιεύει αναφορές/εκθέσεις για νομοθετικά και άλλα μέτρα που έχουν ληφθεί από τις χώρες που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση, στη βάση αξιολογήσεων που διενεργεί για το σκοπό αυτό. Στο πλαίσιο αυτών,

ετοιμάστηκε και η Έκθεση Αξιολόγησης των Εμπειρογνωμόνων της GREVIO για την Κύπρο, η οποία δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2022.

2. Η Επιτροπή των Συμβαλλομένων Μερών αποτελείται από εκπροσώπους των συμβαλλομένων μερών της Σύμβασης, μεταξύ αυτών και εκπρόσωπος εκ μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η Επιτροπή μπορεί, μεταξύ άλλων, να εγκρίνει συστάσεις για μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την εφαρμογή των Συμπερασμάτων/Συστάσεων που περιέχονται στις αναφορές της Επιτροπής GREVIO.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης συνιστά ένα ιδιαίτερα πρωτοποριακό έγγραφο στον τομέα πρόληψης καταπολέμησης της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, αφού αποτελεί το πρώτο διεθνές έγγραφο το οποίο περιλαμβάνει τον ορισμό του φύλου, καλώντας τη διεθνή κοινότητα να προχωρήσει στην ανάπτυξη συντονισμένων ενεργειών και δράσεων για αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου της έμφυλης βίας. Την ίδια στιγμή, καθορίζει για πρώτη φορά νέα ποινικά αδικήματα και αναγνωρίζει τη βία κατά των γυναικών ως παραβίαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ως σοβαρή μορφή και αιτία διακρίσεων και ανισοτήτων.

Οι πρόνοιες της Σύμβασης ενσωματώθηκαν στο εθνικό δίκαιο με τη ψήφιση του νόμου για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας το 2021, ενισχύοντας τον κυρωτικό νόμο Ν.14(ΙΙΙ)/2017. Καταρτίστηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, με τη σημαντική συμβολή της Επιτρόπου Νομοθεσίας, της Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων, της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και πολλών Γυναικείων και Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων που ασχολούνται με την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

Ο συγκεκριμένος νόμος, ο οποίος ψηφίστηκε το 2021, αποτελεί ένα εξόχως καινοτόμο εργαλείο, το οποίο αποτελεί πρωτίστως ένα περιεκτικό και ολοκληρωμένο πλαίσιο που συμπυκνώνει τους στόχους και σκοπούς της

Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και στέλνει ξεκάθαρα το μήνυμα ότι η βία κατά των γυναικών δεν μπορεί να είναι ανεκτή από την κυπριακή κοινωνία. Την ίδια στιγμή, στοχεύει στην ενίσχυση της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας, ιδιαίτερα στους τομείς της πρόληψης, της καταπολέμησης και της προστασίας των θυμάτων βίας. Στο πλαίσιο του εν λόγω νόμου, ιδρύθηκε και ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών.

Θεσμικό Πλαίσιο

Πριν την κύρωση, η Κύπρος ήταν ήδη σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένη με το εκτενές κατευθυντήριο πλαίσιο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολη, αφού αδικήματα βίας κατά των γυναικών αντιμετωπίζονταν στο πλαίσιο εφαρμογής των κάτωθι νομοθεσιών:

- Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000 (Ν. 119(Ι)/2000), ως έχει τροποποιηθεί.
- Ο Περί Ίσης Μεταχείρισης Ανδρών και Γυναικών στην Απασχόληση και στην Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμος του 2002 (Ν. 205(Ι)/2002), ως έχει τροποποιηθεί.
- Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμος του 2014 (91(Ι)/2014), ως έχει τροποποιηθεί.
- Ο περί της Θέσπισης Ελάχιστων Προτύπων σχετικά με τα Δικαιώματα, την Υποστήριξη και την Προστασία Θυμάτων της Εγκληματικότητας Νόμος του 2016 (Ν. 51(Ι)/2016), ως έχει τροποποιηθεί.
- Ο περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κυρωτικός) Νόμος του 2017 (Ν. 14(ΙΙΙ)/2017).
- Το άρθρο 233Α του Ποινικού Κώδικα, το οποίο ποινικοποιεί τον Ακρωτηριασμό των Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων.
- Το άρθρο 144 του Ποινικού Κώδικα, το οποίο ποινικοποιεί το Βιασμό.
- Το άρθρο 150 του Ποινικού Κώδικα, το οποίο καθορίζει τον εξαναγκασμό σε γάμο ως πλημμέλημα.
- Άλλα εγκλήματα που προβλέπονται στον Ποινικό Κώδικα περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την απόπειρα βιασμού, την αιμομιξία, την απαγωγή γυναίκας, την απαγωγή «νεαρής γυναίκας» (κοριτσιού) κάτω των 16 ετών, τη

διαφθορά κοριτσιού ηλικίας κάτω των 13 ετών, τη διαφθορά κοριτσιού ηλικίας κάτω των 16 ετών, τη διαφθορά γυναίκας με νοητική ή/και ψυχική αναπηρία, την προαγωγή διαφθοράς γυναίκας με απειλές, δόλο ή χορήγηση φαρμάκων, την παράνομη κράτηση μιας γυναίκας, την εκμετάλλευση γυναικών στην πορνεία, το ζην από κέρδη πορνείας (μαστροπείας) κ.ά.

- Νομοθεσίες που εμπίπτουν στη σφαίρα του Οικογενειακού Δικαίου και διασφαλίζουν τα δικαιώματα των γυναικών.

Η διαπίστωση για το νομικό πλέγμα που προϋπήρχε στο κυπριακό σύστημα, σημειώθηκε και στην Έκθεση Αξιολόγησης της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων της GREVIO το 2022. Χαρακτηριστικά σημειώνονται οι παλαιότερες στρατηγικές γύρω από την ισότητα των φύλων και χαιρετίζονται οι προσπάθειες που συνεχίζουν να καταβάλλονται για την πλήρη εναρμόνιση με τη Σύμβαση. Το ικανοποιητικό νομοθετικό πλαίσιο για αντιμετώπιση των αδικημάτων βίας, προ της κύρωσης της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, παρά την ύπαρξή του, ήταν ουδέτερο ως προς τον παράγοντα του φύλου. Έτσι, τα τελευταία χρόνια, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως προχώρησε στον καταρτισμό σημαντικών νομοσχεδίων προς την κατεύθυνση της ολιστικής αντιμετώπισης του ζητήματος της πρόληψης και της καταπολέμησης της έμφυλης βίας.

Το νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών ενισχύθηκε και εμπλουτίστηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια, κατά τρόπο που έθεσε τις βάσεις για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη πιο συντονισμένων μέτρων, δράσεων και πολιτικών στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας. Κατά χρονολογική σειρά, εν συντομία, ακολουθεί μια παρουσίαση των καταστατικών νομοθεσιών και τροποποιήσεων νόμων, οι οποίες προωθήθηκαν με γνώμονα την έμφυλη βία και την προστασία των θυμάτων και υιοθετήθηκαν τα τελευταία χρόνια, μετά και την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Στη βάση της Σύστασης CM/REC (2019) της Επιτροπής Υπουργών του

Συμβουλίου της Ευρώπης, που υιοθετήθηκε στις 27 Μαρτίου 2019, μετά από πρωτοβουλία ομάδας Βουλευτριών της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών ετοιμάσθηκε και ψηφίσθηκε το 2020 ο «περί της Καταπολέμησης του Σεξισμού και του Διαδικτυακά Διαδιδόμενου Σεξισμού και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2020 (Ν. 209(Ι)/2020)», με στόχο την ποινικοποίηση του σεξισμού, περιλαμβανομένων των διαδικτυακών μορφών σεξισμού, οι οποίες βρίσκονται διάχυτες σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας.

Το ίδιο έτος, τροποιήθηκαν, με τον Ν. 150(Ι)2020, άρθρα του Ποινικού Κώδικα, τα οποία αφορούν τον βιασμό, συγκεκριμένα τα άρθρα 144, 145 και 146. Μετά από σχετική Πρόταση Νόμου που κατατέθηκε από ομάδα Βουλευτών και Βουλευτριών, η τροποποίηση έφερε τον εκσυγχρονισμό του όρου του βιασμού, έτσι ώστε αυτός να συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ιδιαίτερα του άρθρου 36, με το οποίο τίθεται εμφατικά η έννοια της συναίνεσης στο επίκεντρο του προστατευτικού του πλαισίου, ενώ έχει διευρυνθεί κατά τρόπο που να καλύπτει όλα τα πρόσωπα ανεξαρτήτως φύλου. Συγχρόνως, έχουν γίνει προσθήκες ώστε να καλύπτει και άλλες μορφές κακοποίησης, όπως είναι για παράδειγμα η σεξουαλική κακοποίηση διά διείσδυσης, ο εξαναγκασμός σε διάπραξη βιασμού, ο εξαναγκασμός σε σεξουαλική κακοποίηση διά διείσδυσης, ο εξαναγκασμός σε διάπραξη συνουσίας ή άλλων πράξεων σεξουαλικού χαρακτήρα.

Ειδική και αναλυτικότερη μνεία θα πρέπει να δοθεί στον «περί της Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021» (Ν.115(Ι)/2021). Ψηφίστηκε τον Απρίλιο του 2021, εγκαθιδρύοντας, για πρώτη φορά στην Κύπρο, ένα συνεκτικό, συστηματικό και ολοκληρωμένο πλαίσιο, μέσω του οποίου, ποινικοποιήθηκε η βία κατά των γυναικών και δημιουργήθηκε πλαίσιο αποτελεσματικής θεραπείας των γυναικών θυμάτων βίας σε όλες της τις εκφάνσεις και μορφές. Ο νόμος, θέτει για πρώτη φορά το φύλο στον πυρήνα του ρυθμιστικού του πλαισίου, με αποκλειστικό στόχο να το προστατεύσει,

αναγνωρίζοντας ότι οι γυναίκες επηρεάζονται εντονότερα και δυσμενέστερα από την έμφυλη βία, ως συνέπεια της ανισότητας μεταξύ των γυναικών και ανδρών.

Κατά την κατάθεση του εν λόγω νομοσχεδίου στη Βουλή των Αντιπροσώπων τον Μάρτιο του 2021, στη συνοδευτική, εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως σημειώθηκε αναλυτικά ο στόχος του, ο οποίος δεν ήταν άλλος από τον *καθορισμό αδικημάτων βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας, η πρόληψη, καταστολή και καταπολέμηση τους, η προστασία των γυναικών από κάθε μορφή βίας και η εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.* Πέραν των αδικημάτων που ποινικοποίησε, μέσω του νόμου επέκτεινε την προστασία και σε μορφές βίας που δεν ποινικοποιούνταν επαρκώς έως και καθόλου στα προγενέστερα, σχετικά νομοθετήματα, όπως είναι η οικονομική και η ψυχολογική βία και η διάδοση υλικού πορνογραφικού ή σεξουαλικού περιεχομένου.

Επιπροσθέτως, μέσω του νομοσχεδίου προωθήθηκε η ουσιαστική ισότητα ανάμεσα σε γυναίκες και άνδρες, ο σχεδιασμός περιεκτικού πλαισίου, πολιτικών και μέτρων για την προστασία και στήριξη όλων των θυμάτων, η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας με σκοπό την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας και η παροχή υποστήριξης και βοήθειας σε οργανισμούς και σε εμπλεκόμενες υπηρεσίες για αποτελεσματική συνεργασία, με απώτερο στόχο να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Ο συγκεκριμένος νόμος επιχειρεί επίσης να καλύψει ένα ευρύ φάσμα δράσεων και μέτρων πρόληψης, αποτελεσματικής προστασίας των θυμάτων και δίωξης των δραστών βίας, τομείς οι οποίοι αποτελούν τους κατ' εξοχήν ακρογωνιαίους λίθους της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Παράλληλα, ο νόμος θέτει ξεκάθαρα τις βάσεις για παροχή εξειδικευμένης, διαθεματικής αντιμετώπισης, προστασίας και στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας.

Βάσει του αναφερόμενου νόμου, εγκαθιδρύθηκε και ο Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, με

αρμοδιότητες, την ευθύνη για το συντονισμό, το σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και των μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που καλύπτονται στο νόμο.

Συνάμα, με την προώθηση του νομοσχεδίου για την έμφυλη βία, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, με οδηγό το άρθρο 34 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ετοίμασε και προώθησε προς ψήφιση ειδικό νομοσχέδιο για ποινικοποίηση της παρενόχλησης και της παρενοχλητικής παρακολούθησης (stalking). Σκοπός της εν λόγω νομοθεσίας, η οποία ψηφίστηκε εντός του 2021, μετά από μια μακρά περίοδο διαβουλεύσεων και συζητήσεων, είναι η ρύθμιση της προστασίας προσώπων από συμπεριφορές που συνιστούν παρενόχληση και παρενοχλητική παρακολούθηση.

Τα αδικήματα της παρενόχλησης και της παρενοχλητικής συμπεριφοράς, καθίστανται δυνάμει των προνοιών του νόμου τόσο ποινικά, όσο και αστικά αδικήματα. Επιπρόσθετα, ο συγκεκριμένος νόμος παρέχει πλήρεις ρυθμίσεις για ορισμό, ταυτοποίηση και στοιχειοθέτηση νέων ποινικών αδικημάτων, προβλέπει επιβαρυντικές περιστάσεις για επαύξηση ποινών σε σοβαρές περιπτώσεις, όπως επίσης και ρυθμίσεις για λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων προληπτικού χαρακτήρα για προστασία των θυμάτων.

Η προστασία των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, αποτέλεσε οδηγό στην ετοιμασία του νομοσχεδίου, δεδομένης της συνεχούς αύξησης του αριθμού των περιστατικών παρενόχλησης και παρενοχλητικής παρακολούθησης που καταγγέλλονται στις αρχές. Ο νόμος, ακολουθώντας τις σχετικές νομοθεσίες, τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αποτελεί ένα ακόμη χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των αρμόδιων αρχών για σκοπούς πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή/και δίωξης των ποινικών αυτών αδικημάτων.

Το 2022, με τροποποίηση του Ν. 115(Ι)2021, σύμφωνα με το άρθρο 10Α του νόμου, η γυναικοκτονία θεσπίστηκε ως ιδιώνυμο αδίκημα στο νόμο για την

έμφυλη βία, επισύροντας ποινή διά βίου φυλάκισης. Με την τροποποίηση αυτή, η Κύπρος κατέστη μία από τις πρώτες χώρες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που αναγνώρισε μέσω νόμου, ως διακριτό αδίκημα τη γυναικοκτονία, με ξεκάθαρη έμφυλη στόχευση και αιτία, απαιτώντας ειδικά μέτρα για την πρόληψη και καταπολέμηση της πιο ακραίας αυτής μορφής έμφυλης βίας σε βάρος των γυναικών.

Ο Συντονιστικός Φορέας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, εγκύπτοντας πάντα στις συνεχώς εξελισσόμενες κοινωνικές επιταγές, με φάρο την πρόληψη, την προστασία των γυναικών από κάθε μορφής βία, την εξάλειψη του κοινωνικού αυτού φαινομένου, παρακολουθώντας, παράλληλα, τις διεθνείς εξελίξεις και τις ευρωπαϊκές πολιτικές, προβαίνει στην υποβολή εισηγήσεων προς αναθεώρηση του προαναφερθέντος θεσμικού πλαισίου και αναλαμβάνει, πάντα σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς νομοθετικές πρωτοβουλίες προς ενίσχυση του δικτύου προστασίας των θυμάτων βίας.

Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών – Ποιοι είμαστε

Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών
National Coordinating Body for the Prevention and Combating of Violence Against Women

Σύμφωνα με το άρθρο 39 του *περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2021 (Ν.115(Ι)/2021)*, προβλέπεται η σύσταση Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών.

Βάσει των προνοιών του εφαρμοστικού νόμου-πλαισίου της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας έχει την ευθύνη για το συντονισμό, σχεδιασμό, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση όλων των μορφών βίας, οι οποίες καλύπτονται από αυτόν.

Με βάση Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αριθμό 92.661 και ημερομηνία 03.03.2022, η οποία δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 11.03.2022 (αρ. 4761), έχει συσταθεί ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, ο οποίος απαρτίζεται από Πρόεδρο και 11 μέλη προερχόμενα από διάφορα Υπουργεία/Υπηρεσίες/Φορείς, Μη-Κυβερνητικούς Οργανισμούς ή/και επαγγελματικούς συνδέσμους[1]. Ο Πρόεδρος και τα μέλη έχουν διοριστεί για

[1] Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, Υπουργείο Εσωτερικών, Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, Αστυνομία, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, Εθνικός Μηχανισμός για τα Δικαιώματα της Γυναίκας, Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια, Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Κύπρου και Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια.

περίοδο τριών (3) ετών, από 03/03/2022 μέχρι 02/03/2025, με δυνατότητα ανανέωσης της θητείας τους.

Πρόεδρος του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα, με βάση την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου διορίστηκε ο κύριος Άριστος Τσιάρτας, Επικεφαλής του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Αντεγκληματικής και Σωφρονιστικής Πολιτικής, και Πρόληψης και Καταπολέμησης της Έμφυλης Βίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, ενώ συμμετέχουν ως μέλη οι ακόλουθες/οι:

1. Κα Τζόζη Χριστοδούλου, Πρόεδρος του Εθνικού Μηχανισμού για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
2. Κα Σουσάνα Παύλου, Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια
3. Κα Άννα Ματθαίου, εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας
4. Κα Νίκη Ανδρέου, εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
5. Κα Μαρία Τζιόγκουρου, εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας,
6. Κα Χρυστάλλα Κόρτα, εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας
7. Κα Έλενα Χατζηγεωργίου, εκπρόσωπος του Υπουργείου Εσωτερικών
8. Κα Εύη Νικολάου, εκπρόσωπος της Αστυνομίας
9. Κα Αγγέλα Ιωακείμ, εκπρόσωπος των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας
10. Δρ Άντρη Ανδρονίκου, εκπρόσωπος του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια και

11. Κος Παναγιώτης Μέσσιος, εκπρόσωπος Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Κύπρου

Για το έτος 2024 ο προϋπολογισμός του Φορέα ανήλθε σε €220.000, προκειμένου ο Φορέας να είναι σε θέση να εκπληρώσει την αποστολή του όσο το δυνατό πληρέστερα και πιο αποτελεσματικά.

Ο Συντονιστικός Φορέας, σύμφωνα με τον οικείο νόμο, δύναται να έχει δικό του επιστημονικό ή άλλο αναγκαίο προσωπικό, το οποίο τοποθετείται σε αυτόν από τον κυβερνητικό τομέα, ή προσλαμβάνεται από αυτόν με αγορά υπηρεσιών.

Ο Συντονιστικός Φορέας υποστηρίζεται διοικητικά από τη Διοικητική Λειτουργό του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κυρία Ευαγγελία Κατσουνάρη.

Οι συνεδριάσεις του Φορέα λαμβάνουν χώρα ανά διμηνία, καθώς επίσης και σε έκτακτη βάση, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από τον Πρόεδρο ή ζητηθεί από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως για σοβαρούς, έκτακτους και επείγοντες λόγους. Μέχρι σήμερα ο Φορέας έχει πραγματοποιήσει έντεκα (11) συνολικά συνεδριάσεις.

Η σύνταξη της παρούσας Έκθεσης αποτελεί υποχρέωση του Συντονιστικού Φορέα σύμφωνα με το άρθρο 41 (2) του *περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2021 (Ν.115(Ι)/2021).* Βάσει του ίδιου άρθρου, ο Φορέας υποβάλλει ετησίως, Έκθεση Πεπραγμένων, στο Υπουργικό Συμβούλιο μέσω του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, σε σχέση με τις δραστηριότητές του, την εφαρμογή των διατάξεων του υπό αναφορά Νόμου και γενικά την κατάσταση που επικρατεί στη Δημοκρατία στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας.

Αρμοδιότητες Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών

Ο Συντονιστικός Φορέας έχει την ευθύνη για το συντονισμό, το σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου Ν.115(Ι)/2021. Αναλυτικά, βάσει του άρθρου 41 του νόμου Ν.115(Ι)/2021 ο Φορέας έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες:

(α) **Τον Σχεδιασμό της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών,** η οποία υποβάλλεται από τον Υπουργό προς έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο και των σχετικών με αυτή σχεδίων δράσης, καθώς και η παρακολούθηση, αξιολόγηση και εφαρμογή τους.

(β) **την παρακολούθηση όλων των σχετικών πολιτικών και στρατηγικών που εφαρμόζονται από τον κυβερνητικό, ιδιωτικό και εθελοντικό τομέα.**

(γ) **τη σύνταξη εγχειριδίων και εκπαιδευτικού υλικού για τις καλές πρακτικές** που πρέπει να ακολουθούνται από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και μη κυβερνητικούς οργανισμούς για την προστασία των θυμάτων.

(δ) **την υποβολή εισηγήσεων προς αναθεώρηση των διατάξεων του παρόντος Νόμου** ή άλλων σχετικών με αυτόν νόμων ή και άλλων μέτρων εναρμονισμένων με τις ευρωπαϊκές ή/και τις διεθνείς πολιτικές ή/και στρατηγικές ή/και με τις σχετικές συμβάσεις.

(ε) **το σχεδιασμό και τη διοργάνωση σεμιναρίων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους λειτουργούς των εμπλεκομένων υπηρεσιών** και των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των επαγγελματιών του κυβερνητικού, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία.

(στ) **την ανάληψη και διοργάνωση δράσεων για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας** για θέματα βίας κατά των γυναικών, ενδοοικογενειακής βίας, ισότητας και καταπολέμησης οποιασδήποτε διάκρισης λόγω φύλου, την πληροφόρηση για τα μέτρα που είναι διαθέσιμα για την πληροφόρηση πράξεων βίας και γενικότερα για τα θέματα που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος Νόμου.

(ζ) **την προώθηση πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ των μη κυβερνητικών οργανώσεων και οποιασδήποτε από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.**

(η) **την παρακολούθηση και μελέτη διεθνών εξελίξεων** στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Νόμου.

(θ) **την ανάπτυξη συνεργασίας με τα εγγεγραμμένα σωματεία ή ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φορείς ισότητας**, την κοινωνία των πολιτών και τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς και με τις οργανώσεις γυναικών για σκοπούς επίτευξης των στόχων του παρόντος Νόμου.

(ι) **την ανάπτυξη συνεργασίας με αντίστοιχους φορείς** σε όλους τους τομείς των αρμοδιοτήτων του Φορέα, σε διεθνές επίπεδο.

(ια) **το συντονισμό της συλλογής, επεξεργασίας, ανάλυσης, μελέτης, διάχυσης και δημοσιοποίησης στατιστικών δεδομένων**, κατά τακτά χρονικά διαστήματα, σε σχέση με τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία στη Δημοκρατία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 του νόμου Ν.115(Ι)2021.

(ιβ) **το σχεδιασμό, την ανάθεση ή την πρόσκληση σε διαγωνισμό** για την ανάθεση της υλοποίησης παρεμβάσεων ή προγραμμάτων, τηρούμενων των διατάξεων του περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για τα Συναφή Θέματα Νόμων.

(ιγ) **την προώθηση και υιοθέτηση διατμηματικών διαδικασιών**, με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση της Βίας κατά των Γυναικών από τις

εμπλεκόμενες υπηρεσίες, οι οποίες να προβλέπουν, μεταξύ άλλων, για τη συνεργασία με μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

(ιδ) **τη λειτουργία επί εικοσιτετράωρου βάσεως τηλεφωνικών γραμμών βοήθειας** για θύματα βίας κατά των γυναικών και τη στελέχωσή τους με κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό.

(ιε) **την άσκηση οποιωνδήποτε άλλων καθηκόντων ανατίθενται σε αυτόν από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως**.

Δράσεις Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών από τον Ιανουάριο 2024 μέχρι τον Δεκέμβριο 2024

Από τον Ιανουάριο 2024 μέχρι τον Δεκέμβριο 2024, ο Συντονιστικός Φορέας έχει υλοποιήσει το ακόλουθο έργο:

Α. Προώθηση δημιουργίας Ενιαίου Αρχείου για τα Στατιστικά Στοιχεία Έμφυλης και Ενδοοικογενειακής Βίας

Η θέσπιση ενός ομοιόμορφου συστήματος συλλογής και καταγραφής στατιστικών δεδομένων σε όλα τα Υπουργεία/Υπηρεσίες και άλλους κρατικούς φορείς που ασχολούνται με το χειρισμό υποθέσεων βίας που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αποτελεί στόχο του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών. Στόχος είναι να ξεκινήσει όσο το δυνατό ταχύτερα η καταγραφή, συλλογή και επεξεργασία στατιστικών δεδομένων βίας σε πρώτη φάση σε επίπεδο Υπουργείων και κρατικών υπηρεσιών που εμπλέκονται στο χειρισμό υποθέσεων βίας και σε μελλοντικό χρόνο να επιδιωχθεί η συνένωση των μηχανισμών αυτών, με απώτερο στόχο τη δημιουργία παγκύπριας βάσης στατιστικών στοιχείων βίας.

Καθώς, όπως σημειώνεται και στην Έκθεση Αξιολόγησης που συνέταξε η Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων της GREVIO το 2022, *η συλλογή συστηματικών και συγκρίσιμων δεδομένων από όλες τις σχετικές διοικητικές πηγές είναι ζωτικής σημασίας.* Στην ίδια έκθεση, σημειώνεται η κατά προτεραιότητα σημασία που οφείλουν να δώσουν οι κυπριακές αρχές στη συλλογή δεδομένων και τη δημιουργία μιας κεντρικής βάσης δεδομένων.

Με πυξίδα και τα πιο πάνω, απώτερος στόχος είναι η δημιουργία μίας ενιαίας τράπεζας δεδομένων, στην οποία θα καταχωρούνται και θα τυγχάνουν επεξεργασίας δεδομένα που αφορούν στο θύμα, όπως για παράδειγμα:

αριθμός ταυτότητας, ονοματεπώνυμο, ηλικία, φύλο, μορφωτικό επίπεδο, καταγωγή, περιοχή που διαμένει το θύμα, περιοχή όπου έγινε δέκτης/δέκτρια βίας, επαγγελματική απασχόληση, οικογενειακή κατάσταση, είδος βίας που ασκήθηκε, σχέση θύματος με τον δράστη κλπ. και σε ότι αφορά τα στοιχεία του δράστη: ονοματεπώνυμο, αριθμό ταυτότητας, ηλικία, φύλο, σχέση με το θύμα, αριθμό και είδος των κατηγοριών που του προσάπτονται κ.ά. Περαιτέρω, στο σύστημα θα καταγράφονται πληροφορίες σχετικά με το κατά πόσον το αδίκημα διαπράχθηκε στην παρουσία παιδιών. Παράλληλα, θα καταγράφεται ο αριθμός των απαγορευτικών διαταγμάτων απομάκρυνσης των δραστών και προστασίας των θυμάτων που εκδόθηκαν, καθώς και ο αριθμός των σχετικών παραβιάσεων και των κυρώσεων που επιβλήθηκαν.

Στο πλαίσιο προώθησης υλοποίησης της δράσης για Δημιουργία Ενιαίου Αρχείου για τα στατιστικά στοιχεία βίας, μέσα στο έτος 2024 επιδιώχθηκε διαδικτυακή συνάντηση με εκπροσώπους των πορτογαλικών αρχών. Η εν λόγω συνάντηση, πραγματοποιήθηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 2024, κατά την 11η συνεδρίασης του Συντονιστικού Φορέα, στη διάρκεια της οποίας, παρουσιάστηκε το μοντέλο που εφαρμόζουν σε σχέση με τη συλλογή στατιστικών στοιχείων για τη βία. Παρουσιάσεις πραγματοποίησαν, η κα Marta Silva, Διεπιστημονική Αρχηγός Ομάδας, Προϊστάμενη Μονάδας Ενδοοικογενειακής Βίας, Κέντρο Βίας λόγω Φύλου και η κα Ana Rodriques Caetano Rolo, Λειτουργός στη Γενική Γραμματεία, Υπουργείο Εσωτερικής Διοίκησης.Οι εκπρόσωποι των πορτογαλικών αρχών, προέβαλαν τις επιτυχημένες πρακτικές και μέτρα που εφαρμόζουν, σε σχέση με τη συλλογή και επεξεργασία στατιστικών δεδομένων, στον τομέα πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών στην Πορτογαλία.

Τελική πρόθεση του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα είναι η ετοιμασία Πρότασης για την ανάθεση μελέτης σε ανεξάρτητο οίκο, με στόχο τη χαρτογράφηση σε πρώτη φάση της υφιστάμενης κατάστασης και την υποβολή εισηγήσεων σχετικά με τη δημιουργία Ενιαίου Αρχείου. Παράλληλα, εισήγηση των μελών του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα είναι η εμπλοκή ακαδημαϊκών με πείρα στο θέμα ώστε να βοηθήσουν στην χαρτογράφηση της κατάστασης.

Β. Προώθηση λειτουργίας πανευρωπαϊκής τηλεφωνικής γραμμής στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας σε εθνικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο της Γερμανικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020, αναλήφθηκε η πρωτοβουλία για θέσπιση ενιαίας τηλεφωνικής γραμμής στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

ASK for HELP - *116 016*

Ο αριθμός της Πανευρωπαϊκής γραμμής για όλα τα θύματα έμφυλης βίας, ο οποίος αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία και στην Κύπρο.

Σημειώνεται ότι τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία έχουν στηρίξει μέχρι στιγμής 15 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εγκαθίδρυση της τηλεφωνικής γραμμής αποτελεί συμμόρφωση με υποχρέωση που απορρέει από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και τον εφαρμοστικό νόμο με τίτλο «ο περί της Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021, Ν. 115(Ι)/2021», ο οποίος αναφέρεται στην ανάγκη δημιουργίας δωρεάν τηλεφωνικών γραμμών στήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας, οι οποίες θα στελεχώνονται από κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό.

Ο Συντονιστικός Φορέας προγραμματίζει να προκηρύξει διαγωνισμό για την κατακύρωση προσφοράς για εγκαθίδρυση και λειτουργία της πανευρωπαϊκής τηλεφωνικής γραμμής βοήθειας.

Γ. Καταρτισμός Σχεδίου Χορηγιών για επιχορήγηση προγραμμάτων και δράσεων στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας

Με στόχο την όσο το δυνατό αποτελεσματικότερη λειτουργία του, ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών προχώρησε στον καταρτισμό ειδικού Σχεδίου Χορηγιών, το οποίο έχει ισχύ για τη χρονική περίοδο 2023-2028, έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα να επιχορηγούνται Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις και άλλοι φορείς για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων που αποσκοπούν στην πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας που περιέχονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Το Σχέδιο Χορηγιών του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών για Επιχορήγηση Προγραμμάτων και Δράσεων στον τομέα Πρόληψης και Καταπολέμησης κατά των Γυναικών για τη χρονική περίοδο 2023 – 2024, εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφαση με αριθμό 95.588 και δημοσιοποιήθηκε στο τέταρτο παράρτημα της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας στις 11/10/2024.

Το Σχέδιο Χορηγιών για Προγράμματα/Δράσεις θέτει τα κριτήρια και καθορίζει τις προϋποθέσεις, βάσει των οποίων Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι οποίες είναι εγγεγραμμένες ως σωματεία ή ιδρύματα, αλλά και οποιοσδήποτε άλλος φορέας ή φυσικό πρόσωπο, δικαιούται να λάβει επιχορήγηση για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων που προάγουν τους σκοπούς της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, της Εθνικής Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028 και των εκάστοτε πολιτικών και προτεραιοτήτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών. Οι χορηγίες αυτές χρηματοδοτούν έργα, προγράμματα και πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη στήριξη των θυμάτων, στην εκπαίδευση της κοινωνίας και στην ενίσχυση των νομικών και κοινωνικών δομών που καταπολεμούν την έμφυλη βία.

Ο προϋπολογισμός του Συντονιστικού Φορέα που αφορά χορηγίες για προγράμματα/ δράσεις για πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας ανέρχεται για το έτος 2024 σε €60.000, εκ των οποίων το ποσό των €9.384 έχει διατεθεί για την υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων της Εθνικής Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028.

Οι χορηγίες αυτές δίνονται με στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας η οποία αποτελεί μια ιδιαίτερα σοβαρή κοινωνική και ανθρωπιστική πρόκληση. Πιο συγκεκριμένα, κατά το έτος 2024, έχουν εγκριθεί τα πιο κάτω Προγράμματα/ Δράσεις στον τομέα Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών:

- ΣΥΚΕΣΟ (Συμβουλευτικό Κέντρο Στήριξης της Οικογένειας), έργο **Her Voice**

Her Voice - Εκστρατεία Ευαισθητοποίησης, Ενημέρωσης και Πληροφόρησης της Κοινωνίας σχετικά με το πρόβλημα της έμφυλης βίας, την παροχή πληροφοριών σχετικά με το που μπορούν να αποταθούν οι γυναίκες επιζώσες έμφυλης βίας για να βρουν στήριξη και θεραπεία, την ενδυνάμωση των γυναικών, επιζήσασων έμφυλης βίας.

- Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου, Επιχορήγηση/ Μετάφραση υλικού στην Ελληνική και Τουρκική Γλώσσα - Εγχειρίδιο, Εκπαιδευτικό και Ενημερωτικό Υλικό στην Ελληνική και Τουρκική Γλώσσα για επαγγελματίες Φυσιοθεραπείας: Ενδοοικογενειακή Βία και ο Ρόλος τους στην αλυσίδα Στήριξης Θυμάτων

- Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου, Διαδικτυακή Πλατφόρμα μάθησης επαγγελματιών για τον Ακρωτηριασμό των Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων.

Ενημερωτικό έντυπο για τη διοργάνωση του διαδικτυακού σεμιναρίου «Ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τον Ακρωτηριασμό Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων», από το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου

- Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, Συνέδριο με θέμα «Έμφυλη Βία – Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και η εφαρμογή της στην Κύπρο»

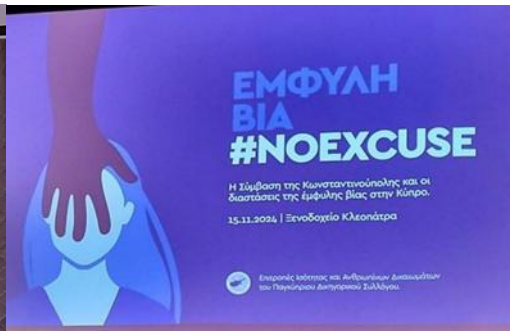

Στιγμιότυπα από το συνέδριο που πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, παρουσία και του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, κ. Μάριου Χαρτσιώτη στις 15/11/2024.

- Γυναικεία Κίνηση Οικολόγων, Παρουσίαση βιβλίου και συζήτηση / ανταλλαγή απόψεων με το κοινό με θέμα "Γυναίκες σε ζώνες σύγκρουσης"

Στιγμιότυπο από την παρουσίαση του βιβλίου, «Γυναίκες σε ζώνες σύγκρουσης», η οποία πραγματοποιήθηκε στις 23/05/2024 από τη Γυναικεία Κίνηση Οικολόγων.

- Γυναικεία Κίνηση Οικολόγων, Ενημερωτική εκδήλωση με θέμα "Βία στην Οικογένεια. Τί πρέπει να γνωρίζεις"
- Γυναικείο Κίνημα ΠΟΓΟ, Εκστρατεία Ενημέρωσης κατά της Έμφυλης Βίας
- ΣΠΑΒΟ, Εκπαιδευτικά Προγράμματα Επιμόρφωσης με θέμα «Αναγνώριση Ευαλωτότητας και Διαχείριση Θυμάτων Ενδοοικογενειακής Βίας: Τεχνικές, Πρακτικές και Δεξιότητες Παρέμβασης».

Δ. Εκπαιδεύσεις Λειτουργών Υγείας πρώτης Γραμμής που ασχολούνται με το χειρισμό υποθέσεων έμφυλης βίας.

Ο Φορέας, μετά από διαδικασία προκήρυξης προσφορών, προχώρησε, σε συνεργασία με εξωτερικό συνεργάτη, στην εκπαίδευση Λειτουργών Υγείας πρώτης γραμμής, που ασχολούνται με το χειρισμό υποθέσεων έμφυλης βίας. Η δράση περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδεύσεων των επαγγελματιών υγείας, περιλαμβανομένων των προσωπικών ιατρών, νοσηλευτών, νοσηλευτριών, μαιών, μαιευτήρων σχολιάτρων, λειτουργών ψυχικής υγείας, ιατροδικαστών και ιατροδικαστριών που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή αντιμετώπισης και χειρισμού υποθέσεων όλων των μορφών βίας που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Η συγκεκριμένη δράση υλοποιήθηκε εντός του πρώτου εξαμήνου του 2024.

Η αναγκαιότητα ενίσχυσης των επαγγελματιών που χειρίζονται υποθέσεις βίας, όσο και η ισχυροποίηση και υιοθέτηση πρόσθετων πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών περιλαμβάνονται μεταξύ των Συστάσεων της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία δημοσιοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2022.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο υλοποίησης της πιο πάνω δράσης αναπτύχθηκε ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό, με στόχο την επιμόρφωση των επαγγελματιών υγείας πρώτης γραμμής, μεταξύ αυτών, Νοσηλευτών/τριών, Μαιών/Μαιευτήρων, Λειτουργών Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, Ιατροδικαστών/τριών, Προσωπικών Ιατρών και Σχολιάτρων, γύρω από όλες τις μορφές έμφυλης βίας που περιλαμβάνονται, τόσο στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, όσο και στον βασικό εφαρμοστικό νόμο με τίτλο «ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και περί Συναφών Θεμάτων Νόμος του 2021 (Ν.115(Ι)/2021)».

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που σχεδιάστηκαν ήταν διάρκειας 2 ημερών έκαστο και αφορούσαν στην εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση 25 επαγγελματιών υγείας ανά ομάδα στόχου. Τα σεμινάρια περιλάμβαναν 3 σειρές εκπαιδεύσεων, με απώτερο στόχο να εκπαιδευτούν συνολικά 75 Επαγγελματίες Υγείας πρώτης γραμμής. Στόχος, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των λειτουργών υγείας πρώτης γραμμής προκειμένου να αναγνωρίζουν έγκαιρα τα περιστατικά έμφυλης βίας και να προβαίνουν σε κατάλληλες και αποτελεσματικές παρεμβάσεις προς τα θύματα βίας.

Στιγμιότυπο από τον χαιρετισμό του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στη τελετή έναρξης των εκπαιδευτικών σεμιναρίων των Λειτουργών Υγείας πρώτης γραμμής_27/03/2024

Βάσει έρευνας που διεξήχθη μεταξύ των εκπαιδευόμενων, με το πέρας των σεμιναρίων, διεφάνη η σημασία διενέργειας τέτοιων πρωτοβουλιών και η χρησιμότητα τους. Οι συμμετέχοντες/ουσες στα προσφερόμενα εκπαιδευτικά προγράμματα, σημείωσαν την ικανοποίηση τους για τη συμμετοχή τους και μεταξύ των θετικών στοιχείων επισήμαναν τον εμπλουτισμό των γνώσεων τους

και τη σημαντικότητα των κατευθυντήριων γραμμών που δόθηκαν για την διαχείριση των περιστατικών βίας. Οι ίδιοι, οι επαγγελματίες υγείας πρώτης γραμμής στην παροχή στήριξης των θυμάτων βίας, επισήμαναν την ανάγκη διεξαγωγής εκπαιδεύσεων σε συστηματική βάση και την στοχευμένη κατάρτιση, πάντα με γνώμονα την προστασία του θύματος και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των περιστατικών έμφυλης βίας.

Ε. Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για όλες τις μορφές Βίας κατά των Γυναικών που Περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης

Κατά το έτος 2024, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, μέσω του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, ξεκίνησε την αξιολόγηση των προσφορών που λήφθηκαν για εκπαιδευτικά προγράμματα με διάρκεια δύο ημερών έκαστο και αφορούσαν στην κατάρτιση/ευαισθητοποίηση 90 συνολικά εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση σχεδιάστηκε για να περιλαμβάνει 3 σειρές εκπαιδεύσεων και αναμένεται να προχωρήσει τους πρώτους μήνες του 2025, με απώτερο σκοπό να εκπαιδευτούν συνολικά 90 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στόχος του προγράμματος, η ενίσχυση των γνώσεων και δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών στην πρόληψη, αναγνώριση και διαχείριση περιστατικών βίας, σύμφωνα με τις πρόνοιες της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και του σχετικού εφαρμοστικού νόμου (Ν.115(Ι)/2021). Το πρόγραμμα θα συνδυάζει θεωρητική κατάρτιση, καλύπτοντας τις διατάξεις της Σύμβασης, τις μορφές και τις ενδείξεις της βίας κατά των γυναικών, με πρακτική εκπαίδευση στις στρατηγικές αντιμετώπισης, τη διαχείριση περιστατικών στο σχολικό περιβάλλον και τις διαδικασίες παραπομπής στις αρμόδιες υπηρεσίες.

Η επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αποτελεί μια ιδιαιτέρως σημαντική δράση η οποία αποσκοπεί στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και περαιτέρω κατάρτιση τους αναφορικά με τα ευαίσθητα ζητήματα έμφυλης βίας. Η ενίσχυση της γνώσης και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών στα θέματα αυτά, εκτιμάται ότι θα συμβάλουν στην έγκαιρη αναγνώριση των περιστατικών έμφυλης βίας στα σχολεία και την αποτελεσματική καταπολέμηση και περιορισμό τους.

Σημειώνεται, ότι το Υπουργείο, μέσω του Συντονιστικού Φορέα, θα προχωρήσει μέσα στο 2025 και σε εξειδικευμένη επιμόρφωση των Λειτουργών Κοινωνικών Υπηρεσιών γύρω από κρίσιμα ζητήματα έμφυλης βίας όπως περιέχονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028. Όσον αφορά την υλοποίηση της πιο πάνω δράσης έγινε εισήγηση όπως διεξαχθούν 3 διήμερες εκπαιδεύσεις με στόχο να εκπαιδευτούν 90 συνολικά άτομα σε παγκύπρια βάση.

ΣΤ. Ενημερωτική εκστρατεία για την έμφυλη βία που διοργανώθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως / Εθνικό Συντονιστικό Φορέα και το Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας στο πλαίσιο των 16ήμερων εκδηλώσεων κατά της έμφυλης βίας (25 Νοεμβρίου 2024-10 Δεκεμβρίου 2024)

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως/ Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για τη Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών, σε συνεργασία με το Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων, προχώρησε σε ευρεία διαφωτιστική εκστρατεία, στο πλαίσιο των παγκόσμιων δεκαεξαήμερων εκδηλώσεων ενάντια στη βία κατά των γυναικών (25 Νοεμβρίου-10 Δεκεμβρίου).

Η πιο πάνω Εκστρατεία Διαφώτισης για Πρόληψη και Καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας είχε ως κεντρικό μήνυμα: «Η Έμφυλη Βία Κρύβεται Μπροστά Μας». Βασικός στόχος της εκστρατείας ήταν η ενημέρωση του κοινού για τις μορφές έμφυλης βίας, την ισχύουσα νομοθεσία, και τις διαθέσιμες υποστηρικτικές δομές. Η έμφυλη βία λαμβάνει ποικίλες μορφές, όπως είναι η σωματική, η σεξουαλική, η ψυχολογική, η οικονομική βία, η παρενόχληση, η παρενοχλητική παρακολούθηση (stalking) και ο διαδικτυακός σεξισμός. Στην Κύπρο, το νομοθετικό πλαίσιο, εναρμονισμένο με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ποινικοποιεί όλες αυτές τις μορφές βίας, προβλέπει αυστηρές ποινές για τους θύτες και ενισχυμένη προστασία για τα θύματα βίας.

Στο πλαίσιο της εκστρατείας πραγματοποιήθηκαν ενημερωτικές δράσεις που απευθύνονταν σε ολόκληρη την κοινωνία. Αξιοποιήθηκαν πραγματικά δεδομένα και μέσα από οπτικοακουστικό υλικό, όπως βίντεο και στατικά γραφικά, αναδείχθηκε η δυσκολία αναγνώρισης των θυμάτων και η ανάγκη για δράση. Συγχρόνως, δημόσιες παρεμβάσεις αξιωματούχων ενίσχυσαν τη διάδοση του μηνύματος, καλλιεργώντας το διάλογο για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Με τα χρώματα μωβ και πορτοκαλί – επίσημο χρώμα της διεθνούς καμπάνιας ευαισθητοποίησης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (#

Orange the World) η εκστρατεία μεταφέρει ισχυρό μήνυμα για την ανάγκη αλλαγής κουλτούρας.

Φωταγώγηση του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, στο πλαίσιο των παγκόσμιων 16ήμερων δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης κατά της έμφυλης βίας στις 25/11/2024. Το πορτοκαλί χρώμα, χαρακτηριστικό της εκστρατείας ευαισθητοποίησης του ΟΗΕ, δηλώνει τη δέσμευση και την αποφασιστικότητα για ένα πιο αισιόδοξο και πιο ελπιδοφόρο μέλλον, απαλλαγμένο από κάθε μορφή έμφυλης βίας.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της συνεργασίας, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως - Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και το Γραφείο Επιτρόπου Ισότητας των Φύλων προγραμματίζεται να προχωρήσουν, μέσα στο 2025, σε Διαφωτιστική Εκστρατεία με στόχο την Πρόληψη και Καταπολέμηση του Σεξισμού.

Ζ. Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας της Οικογένειας της Ελληνικής Δημοκρατίας, γύρω από τα θέματα πρόληψης και καταπολέμησης της έμφυλης βίας

Την Τρίτη 22 Οκτωβρίου 2024, στο πλαίσιο επίσημης επίσκεψης, υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας στους τομείς της πρόληψης και καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κύριο Μάριο Χαρτσιώτη και την τέως Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής, κυρία Σοφία Ζαχαράκη.

Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας στους τομείς της πρόληψης και καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας της Ελληνικής Δημοκρατίας.
Εκ μέρους του ΥΔΔΤ υπέγραψε ο Υπουργός ΔΔΤ κ. Μάριος Χαρτσιώτης και του Υπ. Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας της Ελληνικής Δημοκρατίας, η κα Σοφία Ζαχαράκη. 22/10/2024.

Η σύναψη του Μνημονίου Συνεργασίας αποσκοπεί στην περαιτέρω ενίσχυση των σχέσεων και της συνεργασίας μεταξύ των κυπριακών και των ελληνικών αρχών στους τομείς της πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των Γυναικών, παράλληλα με την συστηματοποίηση δράσεων και συνεργειών που θα συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου για αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της έμφυλης βίας.

Μεταξύ άλλων, στο Μνημόνιο προνοούνται η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο στις δύο χώρες, η προώθηση και ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών μεταξύ εμπειρογνωμόνων και αρμοδίων υπηρεσιακών στελεχών των δύο Κρατών στον τομέα της ανάπτυξης νομοθετικών και άλλων κανονιστικών νομικών πράξεων, οι οποίες βρίσκονται σε πλήρη ευθυγράμμιση με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) και την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Μαΐου 2024, για την καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας.

Επιπροσθέτως, προκρίνονται η διευθέτηση επισκέψεων εμπειρογνωμόνων και αρμοδίων υπηρεσιακών στελεχών των δύο κρατών, η προώθηση διοργάνωσης εκπαιδευτικών σεμιναρίων, διαλέξεων και άλλων διαφωτιστικών δράσεων που αποβλέπουν στην περαιτέρω επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών και της κοινωνίας των πολιτών. Περαιτέρω, προωθείται η ανταλλαγή τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών μεταξύ των αρμοδίων Τμημάτων των δύο μερών, η πραγματοποίηση επισκέψεων εμπειρογνωμόνων, σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία, η ανταλλαγή καλών πρακτικών κατά τον σχεδιασμό προγραμμάτων, μέτρων και πολιτικών πρόληψης και αντιμετώπισης της έμφυλης βίας κατά των γυναικών.

Η. Εξαγγελία της λειτουργίας της εφαρμογής “ELPIS”

Μετά την εξαγγελία του εντιμότατου Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, στο πλαίσιο των παγκόσμιων δεκαεξαήμερων εκδηλώσεων ενάντια στη βία κατά των γυναικών (25 Νοεμβρίου με 10 Δεκεμβρίου 2024), το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και η Αστυνομία αναζήτησε εμπειρογνωμοσύνη από τις ελληνικές αρχές σε σχέση με την λειτουργία της εφαρμογής με την ονομασία «Κουμπί Πανικού» (Panic Button) ενόψει της λειτουργίας της αντίστοιχης εφαρμογής «ΕΛΠΙΣ» στην Κύπρο. Αναμένεται ότι ο κ. Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και Κλιμάκιο από το Υπουργείο και την Αστυνομία θα μεταβεί στις αρχές του 2025 στην Αθήνα για συναντήσεις με την Υφυπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας της Ελλάδος.

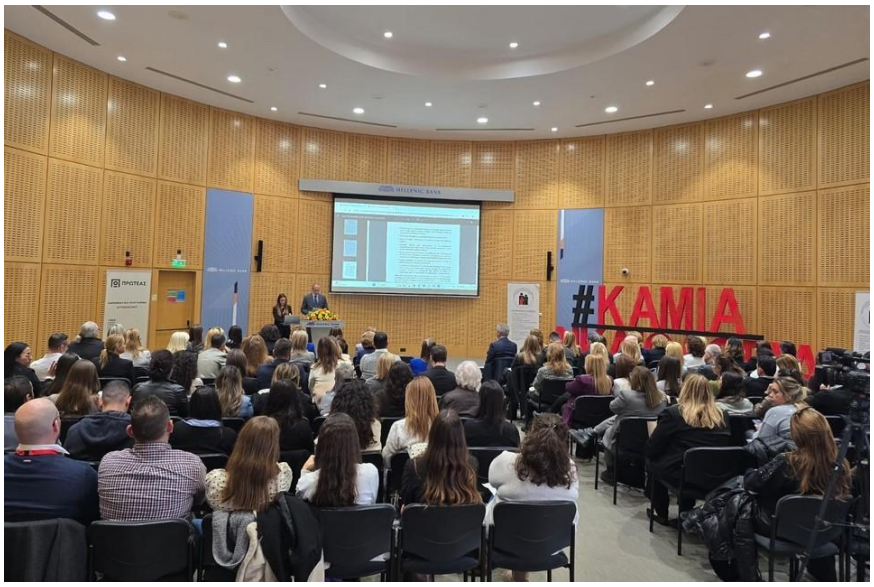

Δημοσιογραφική Διάσκεψη, η οποία διοργανώθηκε από τον Σύνδεσμο για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια, στο πλαίσιο της Διεθνούς Ημέρας για την Καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας, ενόψει και των 16ήμερων εκδηλώσεων για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, 25/11/2024. Στον χαιρετισμό που απηύθυνε ο Υπ. Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κ. Μάριος Χαρτσιώτης, εξήγγειλε την άμεση, πιλοτική λειτουργία της εφαρμογή «ΕΛΠΙΣ».

Εντός του Νοεμβρίου του 2024, αφού ολοκληρώθηκε ο ενδεδειγμένος νομοτεχνικός έλεγχος, υπεγράφη η Συμφωνία για δημιουργία, ανάπτυξη, παροχή, φιλοξενία, συντήρηση και αναβάθμιση της πλατφόρμας και εφαρμογής «ELPIS» μεταξύ της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (CYTA) και της

Αστυνομίας. Άμεσα, το πρόγραμμα τέθηκε σε πιλοτική εφαρμογή για περίοδο τριών μηνών.

Η εφαρμογή, η οποία θα βρίσκεται στο κινητό και απευθύνεται προς το παρόν αποκλειστικά σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Ο μοναδικός τρόπος εγγραφής γίνεται από την Αστυνομία μετά από αναφορά ή την καταγγελία περιστατικού ενδοοικογενειακής βίας. Με αυτό το τρόπο αποτρέπεται η αλόγιστη χρήση ή η κατάχρηση της εφαρμογής. Σημειώνεται παράλληλα ότι η εφαρμογή αυτή δεν υποκαθιστά την επικοινωνία με την αστυνομία τηλεφωνικά ή την καταγγελία σε ένα αστυνομικό σταθμό.

Θ. Παροχή Δωρεάν νομικής αρωγής στα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας ανεξαρτήτως κοινωνικοοικονομικών κριτηρίων

Η ψήφιση της τροποποίησης, του Περί Νομικής Αρωγής (Τροποποιητικός) Νόμος, Ν.128(Ι)2024» η οποία δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 15/11/2024, αποτελεί μέρος συστηματικών προσπαθειών και ενεργειών ώστε να βοηθηθούν όλα τα θύματα αδικήματος βίας κατά των γυναικών ή ενδοοικογενειακής βίας, και να εξαλειφθούν τα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια. Με πυξίδα την ανάγκη περαιτέρω προώθησης και πρόσδοσης ορατότητας στις πρόνοιες του Νόμου με τίτλο «ο Περί Νομικής Αρωγής (Τροποποιητικός) Νόμος του 2024 Ν.128 (Ι)/2024», ο οποίος καθιστά τα θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας ως διακριτές ομάδες δικαιούχων δωρεάν νομικής αρωγής, έγιναν διεργασίες με τους συναρμόδιους φορείς και κατέστη, εντός του 2024, δυνατή η τροποποίηση του αναφερόμενου νόμου.

Ουσιαστικά το άρθρο 23 του βασικού εφαρμοστικού νόμου της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης Ν.115(Ι)/2021 προνοεί ότι «κάθε θύμα, ανεξαρτήτως της βούλησης του ή μη να συνεργαστεί με τις διωκτικές αρχές κατά την ποινική διαδικασία, έχει δικαίωμα άμεσης πρόσβασης σε νομική εκπροσώπηση σε αστική διαδικασία» σύμφωνα με τις διατάξεις του «περί Δικηγόρων Νόμου», προς διεκδίκηση αποζημιώσεων από το δράστη και, σε περίπτωση που δεν έχει επαρκείς πόρους, έχει δικαίωμα σε δωρεάν νομική αρωγή, βάσει των διατάξεων του περί Νομικής Αρωγής Νόμου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τον πιο πάνω αναφερόμενο νόμο για τη Νομική Αρωγή, τα θύματα έμφυλης ή ενδοοικογενειακής βίας έχουν δικαίωμα σε δωρεάν νομική αρωγή:

α) σε διαδικασία ενώπιον Επαρχιακού Δικαστηρίου για απαίτηση αποζημίωσης, δυνάμει των διατάξεων του Νόμου Ν. 115(Ι)/2021, καθώς και σε

οποιαδήποτε άλλη διαδικασία ενώπιον Επαρχιακού Δικαστηρίου η οποία συνδέεται άμεσα ή σχετίζεται με αυτή και

β) για οποιοδήποτε αίτημα ενώπιον αρμόδιου Δικαστηρίου, το οποίο αφορά στην έκδοση οποιουδήποτε διατάγματος για την επίλυση διαφορών με τον θύτη σε σχέση με τη γονική μέριμνα, την επικοινωνία και τη διατροφή των τέκνων σύμφωνα με τις διατάξεις του «περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου» και την αποκλειστική χρήση της οικίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του «περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου», καθώς και εναντίον του θύτη, σύμφωνα με τις διατάξεις των Νόμων Ν. 115 (Ι)/2021 και Ν. 119(Ι)/2000 αντίστοιχα.

Παράλληλα, στο νόμο προβλέπεται η δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικού για παροχή δωρεάν νομικής αρωγής, κατόπιν υποβολής στο αρμόδιο Δικαστήριο βεβαίωσης ή πιστοποίησης η οποία εκδίδεται από αρμόδια εμπλεκόμενη υπηρεσία ή Μη-Κυβερνητικό Οργανισμό, σύμφωνα με την οποία βεβαιώνεται ή πιστοποιείται ότι το θύμα εξυπηρετείται από το «Σπίτι της Γυναίκας» ή βρίσκεται σε χώρο φιλοξενίας θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, ή αφού προέβη σε καταγγελία στην Αστυνομία για άσκηση βίας εναντίον του, έχει ασκηθεί ποινική δίωξη εναντίον του θύτη και νοουμένου ότι λόγω της σοβαρότητας της υπόθεσης ή άλλων περιστάσεων της υπόθεσης είναι επιθυμητό για το συμφέρον της δικαιοσύνης να παρασχεθεί η δωρεάν νομική αρωγή στον/στην αιτητή/τρια για την προετοιμασία και τον χειρισμό της υπόθεσής του/της.

Πρόσθετα, ο εν θέματι νόμος προβλέπει ότι, σε περίπτωση αίτησης για παροχή δωρεάν νομικής αρωγής σε δευτεροβάθμια διαδικασία, το Δικαστήριο θα λαμβάνει υπόψη του την κοινωνικοοικονομική έκθεση του Γραφείου Ευημερίας η οποία συντάχθηκε για τους σκοπούς της πρωτοβάθμιας διαδικασίας, νοουμένου ότι ο/η αιτητής/τρια δηλώνει ενόρκως ότι δεν διαφοροποιήθηκε η οικονομική του κατάσταση, ενώ παράλληλα, όπου δεν απαιτείται η εν λόγω κοινωνικοοικονομική έκθεση στην πρωτοβάθμια διαδικασία, τότε δεν θα απαιτείται ούτε στη δευτεροβάθμια διαδικασία, εφόσον το Δικαστήριο

ικανοποιηθεί ότι εξακολουθούν να συντρέχουν οι προϋποθέσεις που απαιτούνταν στην πρωτοβάθμια διαδικασία.

Ο νέος τροποποιητικός νόμος εκτιμάται ότι θα συμβάλει τα μέγιστα στην έμπρακτη και ουσιαστική στήριξη των θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, τόσο μέσω της άρσης γραφειοκρατικών και άλλων εμποδίων, όσο κυρίως μέσω της απάμβλυνσης του δυσβάστακτου οικονομικού βάρους, το οποίο συνοδεύει σε πολλές περιπτώσεις τέτοιας φύσεως δικαστικές διαδικασίες.

Ι. Στήριξη Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων για συμμετοχή τους σε ευρωπαϊκά προγράμματα

Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, στήριξε ενδιαφερόμενες Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις και φορείς στις προσπάθειες που κατέβαλαν, κατά το αναφερόμενο έτος, για χρηματοδότηση δράσεων και έργων από σημαντικά, ευρωπαϊκά προγράμματα. Τα προγράμματα αυτά εστίαζαν στην πρόληψη και καταπολέμηση των ποικίλων μορφών έμφυλης βίας σε βάρος γυναικών και κοριτσιών, μεταξύ άλλων και την ενδοοικογενειακή, όλων των μορφών βίας κατά των παιδιών, των νέων και άλλων ομάδων πληθυσμού, τα οποία βρίσκονται σε κίνδυνο, π.χ. τα άτομα της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+, τα άτομα με αναπηρίες. Επίσης, μέσω των αναφερόμενων προγραμμάτων θα προωθείτο η στήριξη και προστασία όλων των θυμάτων, άμεσης ή έμμεσης άσκησης πράξεων έμφυλης βίας, όπως τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, μεταξύ αυτών και ανηλίκων που μένουν ορφανά ως αποτέλεσμα εγκλημάτων βίας εντός του οικογενειακού πλαισίου, ή εντός στενών συντροφικών σχέσεων.

Έτσι, πέραν των επιχορηγήσεων που εγκρίθηκαν εντός του 2024 για στήριξη έργων, προγραμμάτων και δράσεων σύμφωνα με το Σχέδιο Χορηγιών, με σκοπό την προαγωγή, από Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις και φορείς, των σκοπών της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, της Εθνικής Στρατηγικής και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών 2023-2028 και των εκάστοτε πολιτικών και προτεραιοτήτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στον τομέα πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών, ο Φορέας, ως ένας εκ των θεσμικών φορέων που προάγουν την ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση της βίας σε βάρος των γυναικών, στήριξε αιτήσεις ενδιαφερόμενων φορέων για λήψη χρηματοδοτήσεων μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

Ενδεικτικά, για το έτος 2024, αιτήθηκαν για στήριξη προς τον Φορέα οι εξής Μη-κυβερνητικές Οργανώσεις και Φορείς:

- Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ) για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα CHANGE-with-EU, κάτω από τη θεματική προτεραιότητα 1 του CERV-2024-DAPHNE Call
- Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα CERV-2024-DAPHNE: Call for proposals to prevent and combat gender-based violence against children, με υποβληθείσα πρόταση κάτω από την Προτεραιότητα: CERV-Priority 2-Targeted Actions for the protection of the support for the victims and survivors of gender-based violence.
- Κέντρο Κοινωνικής Συνοχής, Ανάπτυξης και Φροντίδας (CODECA) για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα TRACeD II-CERV-2024-DAPHNE.
- Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου για το ευρωπαϊκό πρόγραμμα CERV-2024-DAPHNE: Call for proposals to prevent and combat gender-based violence against children.

ΙΑ. Εκπόνηση έρευνας σχετικά με την έκταση, το είδος, τις μορφές και τις επιπτώσεις όλων των μορφών έμφυλης βίας που πλήττουν ευάλωτες ομάδες γυναικών που φιλοξενούνται σε χώρους υποδοχής φιλοξενίας αιτητών/τριων ασύλου, μεταναστών/τριών και προσφύγων/ισσών

Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών βάσει του άρθρου 41 του Ν. 115(Ι)2021, μεταξύ άλλων είναι αρμόδιος και για *τον συντονισμό της συλλογής, επεξεργασίας, ανάλυσης, μελέτης, διάχυσης και δημοσιοποίησης στατιστικών δεδομένων, κατά τακτά χρονικά διαστήματα, σε σχέση με τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία στη Δημοκρατία.* Πέραν των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 11 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης αναφορικά με τη συλλογή δεδομένων και έρευνα, στην Έκθεση Αξιολόγησης του 2022, η Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων GREVIO του Συμβουλίου της Ευρώπης σημείωσε και την ανάγκη θεσμικής προστασίας, στήριξης και ενδυνάμωσης των γυναικών προσφυγισσών, μεταναστριών και αιτητριών ασύλου που είναι ή ενδέχεται να είναι θύματα έμφυλης βίας.

Βάσει αυτών, έχουν ξεκινήσει διαδικασίες για την εκπόνηση έρευνας σχετικά με την έκταση, το είδος, τις μορφές και τις επιπτώσεις όλων των μορφών έμφυλης βίας που πλήττουν ευάλωτες ομάδες γυναικών που φιλοξενούνται σε χώρους υποδοχής φιλοξενίας αιτητών/τριων ασύλου, μεταναστών/τριών και προσφύγων/ισσών. Η έρευνα θα καλύπτει όλες τις μορφές έμφυλης βίας που έχουν υποστεί ή υπόκεινται οι γυναίκες και τα κορίτσια που φιλοξενούνται σε κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας, σε παγκύπρια βάση. Ο Φορέας έχει ήδη ολοκληρώσει τις διαδικασίες προκήρυξης προσφορών μεταξύ ερευνητικών κέντρων που ασχολούνται με την προώθηση της έμφυλης ισότητας και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και έγινε ανάθεση του έργου σε εξωτερικό συνεργάτη. Παράλληλα, βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με τους συναρμόδιους φορείς, ενώ ζητήθηκε και η συνδρομή του Υφυπουργείου Μετανάστευσης και Διεθνούς Προστασίας.

ΙΒ. Νομοθετικές Πρωτοβουλίες

Η υποβολή εισηγήσεων προς αναθεώρηση των διατάξεων του Ν. 115(Ι)2021, μέσω του οποίου ενσωματώθηκε στην κυπριακή νομοθεσία η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ή άλλων σχετικών με αυτόν νόμων, αποτελεί μια σημαντική αρμοδιότητα του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών. Η πλήρης εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, και η ενίσχυση της εκτέλεσης των προνοιών της εντάσσεται στις προτεραιότητες μας ως Φορέα.

Προς τούτο, υπεβλήθησαν προτάσεις και εισηγήσεις για την τροποποίηση του «περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και Συναφών Θεμάτων Νόμου του 2021», πάντα σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς.

Επιπροσθέτως, προωθήθηκε η τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας, του νόμου «Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος», Ν. 119(Ι)2000, ούτως ώστε να εναρμονιστεί πλήρως με τις πρόνοιες της Συμβάσης της Κωνσταντινούπολης, οι οποίες περιέχουν ειδικότερες πρόνοιες για την προστασία των θυμάτων. Το νομοσχέδιο ετοιμάστηκε από την Επίτροπο Νομοθεσίας, σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας. Οι προτάσεις του Φορέα βρίσκονται ενώπιον του καθ' ύλην αρμόδιου Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας.

Σημαντικό να αναφερθεί και η νέα οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με αρ. 2024/1385, της 14ης Μαΐου 2024 για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας. Αποτελεί μια νέα νομοθετική πρόκληση για προώθηση της και ένταξη της στο εθνικό δίκαιο, μέχρι τις 14 Ιουνίου, 2027. Οι προσπάθειες και οι ενέργειες μας, προγραμματίζεται να κινηθούν προς άμεση ενσωμάτωση της στην Κυπριακή νομοθεσία.

ΙΓ. Συμμετοχή εκπροσώπου του Εθνικού Συντονιστικού Φορέα στη 2η Συνάντηση των Εθνικών Συντονιστικών Φορέων για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών του Συμβουλίου της Ευρώπης – Liechtenstein, 29/04/2024

Κατά το 2024, ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας εκπροσωπήθηκε στη 2η συνάντηση των Εθνικών Συντονιστικών Φορέων για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία έλαβε χώρα στις 29 Απριλίου, 2024 στο Λιχτενστάιν.

Στη συνάντηση, πέραν της ανταλλαγής καλών πρακτικών γύρω από τις μεθόδους εργασίας για διασφάλιση της διατομεακής συνεργασίας στη χάραξη πολιτικών για τη βία κατά των γυναικών, πραγματοποιήθηκε παρουσίαση από εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Ισότητας των Φύλων σχετικά με αποτελεσματικούς μηχανισμούς συλλογής στατιστικών δεδομένων για την έμφυλη βία. Συζητήθηκαν επιπρόσθετα, και τρόποι ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου και των διατομεακών διακρίσεων και ανισοτήτων που βιώνουν οι γυναίκες κατά τον καταρτισμό πολιτικών και μέτρων που αφορούν τη βία κατά των γυναικών.

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της συνάντησης αναπτύχθηκαν οι ακόλουθες 4 θεματικές, κάτω από τις οποίες επεξηγήθηκαν καίρια ζητήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης:

1. Η σημασία των εθνικών συντονιστικών φορέων που είναι επιφορτισμένοι με το σχεδιασμό και την προώθηση υλοποίησης πολιτικών για καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.

2. Παρουσίαση καλών πρακτικών σχετικά με το ρόλο και τις μεθόδους εργασίας των εθνικών συντονιστικών φορέων με στόχο τη διασφάλιση διατομεακής συνεργασίας κατά το σχεδιασμό πολιτικών για την έμφυλη βία.

3. Συντονισμός συλλογής στατιστικών δεδομένων για τη βία κατά των γυναικών: παρουσίαση καλών πρακτικών από χώρες που εγκαθίδρυσαν μηχανισμούς συλλογής στατιστικών στοιχείων και

4. Η εφαρμογή έμφυλης και διατομεακής προσέγγισης κατά τη χάραξη πολιτικών για τη βία κατά των γυναικών, με παράλληλη αξιοποίηση της εμπειρογνωμοσύνης των Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων.

Αναμνηστική φωτογραφία στο πλαίσιο εργασιών της Συνάντησης. Η φωτογραφία αντλήθηκε από την επίσημη σελίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης, https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/second-meeting-of-the-co-ordinating-bodies

ΙΔ. Άλλες δράσεις Εθνικού Συντονιστικού Φορέα για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών

Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας με συνέπεια, συμμετείχε, παρακολούθησε και υποστήριξε πληθώρα δράσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και του αντιστοίχου Σχεδίου Δράσης. Συγχρόνως, πραγματοποιήθηκαν σειρά συναντήσεων με Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις, Γυναικείες Οργανώσεις και φορείς προαγωγής της ισότητας και διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Παράλληλα, συνέχισε να συμμετέχει σε συνεδρίες τόσο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, όσο και της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, οι οποίες συζήτησαν ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, των σχετικών νομοθεσιών και επιμέρους νομικών θεμάτων που εντάσσονται στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων του Φορέα.

Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών

National Coordinating Body for the Prevention and Combating of Violence Against Women